

Інтерактивні методики для навчання граматики та лексики

ТКМЦНОІМ, 2024

АКТУАЛЬНІСТЬ

Рейтинг мовних навичок людини 21 століття

- Значний словниковий запас.
- Критичний аналіз прочитаного/почутого матеріалу (романи, вірші, п'єси, есе, новини).
- Спілкування в медіа з використанням різних стилів.
- Формування й захист власної думки.
- Уміння ставити продумані запитання.
- Ведення конструктивної дискусії.

Вагнер Т., Дінтерсміт Т. Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя / пер. з англ. Н. Борис. К.: Наш формат. 2017. 312 с.

1. Що вам відомо про особливості словникової роботи?
2. Чому науковці розмежовують поняття “словникова робота” і “навчання лексики”?
3. Знайдіть спільне і відмінне!
4. Наведіть приклади.

Власне методичні та специфічні принципи навчання лексики і фразеології

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИЙ

(зіставлення лексичного і граматичного значень)

СИСТЕМНИЙ

(урахування елементів лексичної парадигми)

ФУНКЦІЙНИЙ

(урахування стилістичного розмежування)

ЛЕКСИКО-СИНТАКСИЧНИЙ

(урахування слова і словосполучення)

ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНИЙ

(зіставлення слова з реаліями і поняттями)

КОНТЕКСТНИЙ

(урахування синтагматичних зв'язків у контексті)

Типи вправ і завдань для навчання фразеології

- 1) визначення історичних подій, які слугували джерелом створення певних фразеологізмів;
- 2) знаходження у фразеологізмах слів, що не вживаються в сучасній українській літературній мові у вільному вигляді;
- 3) добір українських фразеологізмів із тим же значенням, яке мають подані фразеологізми в інших мовах;
- 4) переклад фразеологізмів із мов, що вивчаються як іноземні, за допомогою українських фразеологізмів.

М. Баранов та Ю. Гвоздарьов

Слова іншомовного походження

- **Запозиченими словами** називають слова, які мова засвоїла повністю, Вони зрозумілі мовцям і не потребують пояснень щодо форми та значення, наприклад: *ікона, історія* (з грецької), *футбол, парк* (з англійської), *фарба, верстат* (з німецької) тощо.
- **Іншомовними словами** називають слова, які усвідомлюються як чужорідні, зберігають ознаки свого походження і потребують пояснень щодо форми та значення, наприклад: *откутюр* (з франц. *haute couture* – висока мода), *АТАСМС* (з англ. *Army Tactical Missile System* — армійська тактична ракетна система), *дипфейк* (з англ. *deepfake* — технологія, що працює на основі штучного інтелекту і дозволяє створювати фейкове відео з зображенням людини).
- **Іншомовні слова** можуть стати **запозиченими**, якщо мова їх повністю адаптує, або **варваризмами**, якщо вони не стануть широко вживаними і не пристосуються до мови-позичальниці.

Запозичені без потреби

- Запозичені без потреби англізми обтяжують мову, витісняючи з ужитку наявні в словнику загальноновживані питомі лексеми або давно освоєні запозичення, наприклад : *сейл* – розпродаж, *паті* – вечірка, *паркінг* – стоянка, *драйвер* – водій, *кеш* – готівка, *тинейджер* – підліток.

Порушують мовні норми

- уживання варваризмів у чужомовній графічній передачі: *iPad, iPhone Wi-Fi, WEB-сайт* (треба: *айпад, айфон, вайфай, вебсайт*).
- схрещення українських слів та словосполучень з англійськими, запозичення англізму не в чистому вигляді (як *лайфхак* чи *бекграунд*), а підлаштування його до морфологічної чи синтаксичної структури української мови з утворенням англо-українського суржику: *Активності організуємо на локаціях. Будемо чититися на крутому івенті. Підуть олди — почнемо стримити.*

Коли можливий вибір, слід уживати слова рідної мови, а не запозичені, особливо недавно засвоєні.

*Навіть цілком зрозумілі,
іншомовні слова можуть привернути увагу
не до змісту, а до форми висловлення.*